

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI KORRUPSIYAGA
QARSHI KURASHISH AGENTLIGI

MUHAMMAD AL-XORAZMIY NOMIDAGI
TATU FARG'ONA FILIALI HODIMLARI UCHUN

KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHISHGA OID ESLATMA

Korrupsiyadan holi jamiyat va davlatni yaratish mamlakat taraqqiyotining mustaxkam kafolati bo‘ladi.

Ta’lim sohasida korrupsiyaga nisbatan murosasiz munosabatni shakllantirish orqali mustaqil fikrlaydigan, yuksak ma’naviy-axloqiy fazilatlarga ega, raqobatbardosh kadrlarni tayyorlashga alohida e’tibor qaratish lozim.

1.OLIY TA'LIM TIZIMIDA KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHISH

Korrupsiya bu...

Korrupsiya (lotincha “corrumpere” “buzilish, aynish, tanazzul”) - o‘z mansab mavqeidan foydalanib manfaat ko‘rishdir.

O‘zbekiston Respublikasining 2017 yil 3 yanvarda qabul qilingan “Korrupsiyaga qarshi kurashish to‘g‘risida”gi qonunining 3-moddasi:

Korrupsiya - shaxsning o‘z mansab yoki xizmat mavqeidan shaxsiy manfaatlarini yoxud o‘zga shaxslarning manfaatlarini ko‘zlab moddiy yoki nomoddiy naf olish maqsadida qonunga xilof ravishda foydalanishi, xuddi shuningdek bunday nafni qonunga xilof ravishda taqdim etishiga aytildi.

KORRUPSIYAGA OID TUSHUNCHALAR:

Korrupsiyaviy jinoyatlar – bu mansabдор shaxs yoki xizmatchining mansab mavqeidan shaxsiy yoki boshqa shaxslarning moddiy va nomoddiy naf ko‘rishi uchun g‘arazli maqsadlarda foydalanishidan, shuningdek mansabдор shaxslarni ushbu maqsadlarda o‘ziga og‘dirishdan iborat bo‘lgan jinoyatlardir.

Korrupsiyaga oid huquqbazarlik – korrupsiya alomatlariga ega bo‘lgan, sodir etilganligi uchun qonun hujjatlarida javobgarlik nazarda tutilgan qilmish.

Manfaatlar to‘qnashuvi – shaxsiy (bevosita yoki bilvosita) manfaatdorlik shaxsning mansab yoki xizmat majburiyatlarini lozim darajada bajarishiga ta’sir ko‘rsatayotgan yoxud ta’sir ko‘rsatishi mumkin bo‘lgan hamda shaxsiy manfaatdorlik bilan fuqarolarning, tashkilotlarning, jamiyatning yoki davlatning huquqlari va qonuniy manfaatlari o‘rtasida qarama-qarshilik yuzaga kelayotgan yoki yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan vaziyat.

Pora - ya'ni mansabdar shaxs yoki xizmatchi tomonidan o'z xizmat mavqeidan yoki o'z vakolatlaridan foydalangan holda sodir etishi lozimyoki mumkin bo'lgan muayyan harakatni pora berayotgan shaxsning manfaatlarini ko'zlab bajarishi yoki bajarmasligi evaziga unga beriladigan **moddiy qimmatliklar yoxud mulkiy manfaatdorlik**.

Pora olish – davlat organi, davlat ishtirokidagi tashkilot yoki fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organi mansabdar shaxsining o'z xizmat mavqeidan foydalangan holda sodir etishi lozim yoki mumkin bo'lgan muayyan harakatni pora berayotgan shaxsning manfaatlarini ko'zlab bajarishi yoki bajarmasligi evaziga shaxsan o'zi yoki vositachi orqali qonunga xilof ekanligini bila turib, moddiy qimmatliklar olishi yoxud mulkiy manfaatdor bo'lishi.

Pora berish – davlat organi, davlat ishtirokidagi tashkilot yoki fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organi mansabdar shaxsiga mazkur mansabdar shaxsning o'z xizmat mavqeidan foydalangan holda sodiretishi lozim yoki mumkin bo'lgan muayyan harakatni pora bergan shaxsning manfaatlarini ko'zlab bajarishi yoki bajarmasligi evaziga qonunga xilof ekanligini bila turib bevosita yoki vositachi orqali moddiy qimmatliklarberish yoki uni mulkiymanfaatdor etish.

Pora olish-berishda vositachilik qilish – pora olish- berishda vositachilik qilish, ya'ni pora olish yoki berish xususidagi kelishuvga erishishga qaratilgan faoliyat, shuningdek manfaatdor shaxslarning topshirig'i bilan porani bevosita berish.

2. OLIY TA'LIM TIZIMIDA ENG KO'P UCHRAYDIGAN KORRUPSIYAVIY JINOYATLAR!

- O'zlashtirish yoki rastrata yo'li bilan talon-toroj qilish (JKning 167-moddasi, masalan, budjet mablag'larini yoki xodimlarning ish haqlarini o'zlashtirish);
- Firibgarlik (JKning 168-moddasi, masalan vakolati bo'limgan shaxslar tomonidan ishga kiritish va'da qilinib, evaziga pul talab qilinishi);
- Nodavlat tijorat tashkilotining yoki boshqa nodavlat tashkilotining xizmatchisini pora evaziga og'dirib olish (JKning 192¹⁰-moddasi, masalan, OAV jurnalistiga o'ziga nisbatan salbiy xabar tarqatmasligi uchun pora berish);
- Hokimiyat yoki mansab vakolatini suiiste'mol qilish (JKning 205-moddasi, masalan, davlat organi mansabdor shaxsi o'z vakolatidan kelib chiqib, qaror qabul qilishi yoki qabul qilmasligi oqibatida zarar yetkazishi);
- Hokimiyat yoki mansab vakolati doirasidan chetga chiqish (JKning 206-moddasi, masalan, mansabdor shaxs vakolatida bo'limgan xatti-harakatlarni sodir etib, jiddiy zarar yetkazishi);
- Mansab soxtakorligi (JKning 209-moddasi, masalan, g'arazgo'ylik yoki boshqa manfaatlarni ko'zlab rasmiy hujjatlarga bila turib soxta ma'lumotlar va yozuvlar kiritishi, hujjatlarni qalbakilashtirishi yoki bila turib soxta hujjatlar tuzishi va taqdim etishi);
- Pora olish (JKning 210-moddasi, mansabdor shaxsining o'z xizmat mavqeidan foydalangan holda pora berayotgan shaxsnинг manfaatlарини ko'zlab bajarishi yoki bajarmasligi evaziga shaxsan o'zi yoki vositachi orqali moddiy qimmatliklar olishi yoxud mulkiy manfaatdor bo'lishi);
- Pora berish (JKning 211-moddasi);
- Pora olish - berishda vositachilik qilish (JKning 212-moddasi);
- Davlat organining, davlat ishtirokidagi tashkilotning yoki fuqarolar o'zini o'zi boshqarish organining xizmatchisini pora evaziga og'dirib olish (JKning 213-moddasi);
- Davlat organi, davlat ishtirokidagi tashkilot yoki fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organi xizmatchisining qonunga xilof ravishda moddiy qimmatliklar olishi yoki mulkiy manfaatdor bo'lishi (JKning 214-modasi).

3. KORRUPSIYA ISHTIROKCHILARI KIMLAR?

Korrupsiyaga oid huquqbuzarliklarning keng tarqalgan turlaridan biri bu so‘zsiz – poraxo‘rlikdir.

Poraxo‘ralik jinoyatlarida jinoyat jarayoni ishtirokchilari sifatida, bir tarafdan – **pora oluvchi**, ikkinchi tarafdan esa – **pora beruvchi** ishtirok etadi.

Ayrim hollarda ushbu jinoiy harakatlarda **pora olish-berishda vositachilik qiladigan shaxs** ishtirok etishi mumkinligi nazardatutiladi.

Mana shu uch turdagи shaxslar korrupsiyaga oid huquqbuzarliklarning ishtirokchilari bo‘lishi mumkin.

Pora oluvchi kim?

Pora oluvchi:

Mansabdar shaxs – doimiy, vaqtincha yoki maxsus vakolat bo‘yicha tayinlanadigan yoki saylanadigan, hokimiyat vakili vazifalarini bajaradigan yoxud davlat organlarida, fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlarida, mulk shaklidan qat‘i nazar, korxonalarda, muassasalarda, tashkilotlarda tashkiliy-boshqaruv, ma’muriy-xo‘jalik vazifalarini amalga oshiradigan va yuridik ahamiyatga ega harakatlarnisodir etishga vakolat berilgan shaxs, xuddi shuningdek xalqaro tashkilotda yoxud chet davlatning qonun chiqaruvchi, ijro etuvchi, ma’muriy yoki sud organida mazkur vazifalarni amalga oshiruvchishaxs.

Hokimiyat vakili – davlatning biron-bir hokimiyat organining nomidan ish ko‘rib, muayyan vazifalarni doimiy yoki vaqtincha amalga oshiruvchi va o‘z vakolatlari doirasida ko‘pchilik yoxud barcha fuqaro yoki mansabdar shaxslar uchun majburiy bo‘lgan harakatlarni sodir etish yokifarmoyishlar berish huquqiga ega bo‘lgan shaxs.

Xizmatchi – davlat organida, tijorat, notijorat tashkilotida mehnat shartnomasi yoki fuqarolik-huquqiy shartnomasi asosida mehnat faoliyatini amalga oshiruvchi, mansabdar shaxs alomatlariga ega bo‘maganshaxs.

Pora beruvchi kim?

Mansabdor shaxsga o‘zi yoki boshqa bir shaxslarnig manfaatlarini ko‘zlab bajarishi yoki bajarmasligi evaziga qonunga xilof ekanligini bila turib bevosita o‘zi yoki vositachi orqali moddiy qimmatliklar beruvchi yoki mulkiymanfaatdoretuvchi har qanday jismoniy shaxs – **poraberuvchidir**.

Jismoniy shaxs – bu 16 yoshga to‘lgan, aqli raso O‘zbekiston Respublikasi fuqarosi, chet el fuqarosi yoki fuqaroligi bo‘lмаган shaxsdir.

Vositachi – pora olish yoki berish xususidagi kelishuvga erishishga qaratilgan faoliyat bilan shug‘ullangan, shuningdek manfaatdor shaxslarning topshirig‘i bilan porani bevosita bergen shaxs.

Pora predmeti:

- ✓ **Pul;**
- ✓ **Qimmatbaho sovg‘alar va moddiy narsalar** (avtomobil, qimmatbaho soatlar, ko‘chmas mulk (do‘kon, uylar) kabilardir);
- ✓ **Moddiy qiymatga ega bo‘lgan xizmatlar** (masalan, ta’mirlash, qurilish, kreditlarni qoplash, kontrakt to‘lovlarini to‘lab berish, va boshqalar).

DIQQAT!!!

Quyidagi korrupsiyon qilmishlar jinoyat xisoblanadi:

- ✓ Ta’lim muassasasida kasbiy odob-axloq qoidalariga rioya qilmaslik, xizmat mavqeい yoki vakolat doirasidan chetga chiqish, mansab vakolatini suiste’mol qilish, poraxo‘rlik va ta’magirlilik qilish, pora berishni talab qilish;
- ✓ Oraliq nazorat, yakuniy nazorat hamda davlat attestatsiya imtihonlari davrida yuqori baholarni qo‘yish bahonasida pul yoki moddiy manfaat talab etish;
- ✓ Turli xil tadbirlar munosabati bilan pul mablag‘larini noqonuniy yig‘ishni talab etish;
- ✓ Ta’lim muassassasida o‘tkaziladigan turli tanlov, olimpiada, sovrinlar g‘oliblarini tanlashda mansabidan g‘arazli ravishda foydalanib, pora talab etish;
- ✓ Tizimidagi muassasa xodimlarini turli sovrin g‘oliblari deb topish, xizmat safarlarga yuborish va shu kabi masalalarni pora evaziga hal qilishni talab etish.

4. KORRUPSIYA SHUNCHALIK XAVFLIMI?

Ba'zilar korrupsiyaga odatiy holat sifatida qaraydi, ba'zilar foydali deb o'yaydi:

Axir nimasi yomon? Ishim tez bitdi, vaqtim ham tejaldi. O'g'limni o'qishga kirgizdim, bekorchi bo'lmaydi endi.

Korrupsiya – vayronkor kuch, uning oqibatida milliy iqtisodiyot izdan chiqadi, ijtimoiy tengsizlik chuqurlashadi, hokimiyatga ishonch yo'qoladi, jamiyat ma'naviyati buziladi. Korrupsiya va milliy taraqqiyot masalasi - yurt taqdiri, mamlakat kelajagi uchun har qachongidan muhim va dolzarb ahamiyat kasb etadi. Sababi bu illatni yo'qotmas ekanmiz xalqimiz hamda yurtimiz ravnaqi, iqtisodiyotimiz o'sishi va eng muhimi jamiyatimizdaadolat tuyg'usini qaror toptirib bo'lmaydi.

Korrupsiya tufayli poklik ramzi bo'lgan oq xalatga va yuksak kasbga insonlarda nafrat hissini uyg'otmaylik.

5. KORRUPSIYAGA OID HUQUQBUZARLIKLER UCHUN QANDAY JAZO BELGILANGAN?

O'zbekiston Respublikasining amaldagi qonunlariga ko'ra korrupsiyaga oid huququzarliklar uchun quyidagi jazo turlaridan biri yoki bir nechta sodir etilgan qilmishning yengil yoki og'irligiga qarab tayinlanishi mumkin:

- jarima;
- muayyan huquqdan mahrum qilish;
- majburiy jamoat ishlari;
- axloq tuzatish ishlari;
- ozodlikni cheklash;
- ozodlikdan mahrum qilish;
- harbiy yoki maxsus unvondan mahrum qilish

6. OLIY TA'LIM TIZIMI XODIMI UCHUN ESLATMA!

Sizga pora taklif qilishmoqda, nima qilishingiz kerak?

Hurmatli oliy ta'lif muassasasi professor-o'qituvchilar, xodimlari! O'zingizning yuksak hurnatingiz, martabangiz va yaxshi nomingizni nomunosib ishlar uchun qurban qilmang!

Esingizda bo'lsin, poraxo'rlik - bu qonun bilan jazolanadigan jinoyatdir!

Agar sizga pora taklif qilinsa-chi?

Agar sizga pora taklif qilinsa, shu jumladan qat'iy va takroran, pora olishni rad eting va holat to'g'risida muassasa rahbariyatiga yoki huquqni muhofaza qiluvchi organlardan biriga xabar bering (iloji boricha ko'proq ma'lumotlarni eslab qoling – pora taklif qilgan shaxsning ismi, pora berish shartlari, miqdori va boshqalar).

Har bir inson mustaqil qaror qabul qiladi!!!

7. AGAR SIZ KORRUPSIYA HAQIDA MUROJAAT QILMOQCHIBO'LSANGIZ...

Korrupsiya holati yuzasidan murojaat qilishni lozim deb topdiz, Sizning harakatlaringiz:

- Muhammad al-Xorazmiy nomidagi TATU Farg'onona filiali Korrupsiyaga qarshi kurashish "Komplayens nazorat" tizimini boshqarish bo'limi xodimlariga habar berish;

Ishonch telefoni: 73 226-95-46

Bo'lim boshlig'i: 99-997-96-66

Bo'lim bosh mutahasisi: 90-839-91-18

Telegram: [@fbtuit_anticorruption](https://t.me/fbtuit_anticorruption)
anticor@tatuff.uz electron pochta;

- [@fbtuit_anticorruption](https://t.me/fbtuit_anticorruption) telegram bot;

- [@EduAntiCorruptionBot](https://t.me/EduAntiCorruptionBot) Oliy ta'lif, fan va innovatsiyalar vazirligining rasmiy botlariga murojaat qilishingiz mumkin.

SHUNINGDEK, HUQUQNI MUHOFAZA QILUVCHI ORGANLARGA ARIZA BILAN MUROJAAT QILISHINGIZ MUMKIN.

1-QADAM. Huquqni muhofaza qiluvchi organga ariza bilan murojaat qilish kerak. Jinoyat haqida xabar berishda quyidagilarni ko‘rsatib o‘tishingiz lozim:

- qachon, qaerda va kim orqali mansabdar shaxs pora sifatida pul talab qilgan;
- mansabdar shaxsning pora talab qilinganlik fakti qaysi hara- katlarida ifoda etilgan;
- pora sifatida nima, qachon va qaysi ishni hal qilganlik uchun berilishi;
- navbatdagi uchrashuv qachon qaerda va nima maqsadda belgilanganligi;
- pora qachon, qaerda berilishi.

Yozma shaklda murojaat qilganda, korrupsiya holati bo‘yicha ariza bilan murojaat qilgan shaxsning F.I.Sh. va manzili ko‘rsatiladi va imzo qo‘yiladi.

Og‘zaki shaklda murojaat qilganda, korrupsiya holati bo‘yicha bayonnomा tuziladi, unga arizachi va bayonnomा tuzuvchi imzo qo‘yadi. Hujjatda arizachi haqida ma’lumot, shaxsni tasdiqlovchi hujjatlar ko‘rsatib o‘tiladi.

2-QADAM: Arizangiz haqiqatdan ham qabul qilinganligiga ishonch hosil qiling. Ariza qabul qilingandan so‘ng arizachiga murojaat qabul qilinganligi haqida hujjat beriladi. Bu arizangiz nusxasi ham bo‘lishi mumkin. Ariza qabul qilinganligi to‘g‘risidagi hajjatda quyidagilar ko‘rsatilishi kerak:

- arizani qabul qilgan huquqni muhofaza qiluvchi organ xodimi haqida ma’lumot;
- uning imzosi;
- arizaning ro‘yxatdan o‘tkazilganlik raqami;
- qabul qilish sanasi;
- qabul qilgan organ nomi, manzili va telefon raqami.

3-QADAM: Arizangiz ko‘rib chiqilishini nazorat qilish. Siz bergan arizangizning natijasi va ko‘rilgan choralar haqida ma’lumot olishga haqlisiz.

4-QADAM: Shikoyat qilish. Agarda, korrupsiya holati yuzasidan bergan arizangizni qabul qilinmasa, siz yuqori turuvchi organga shikoyat bilan murojaat qilishingiz mumkin. Masalan, tuman prokuraturasi korrupsiya holati bo‘yicha arizangizni qabul qilmadi, viloyat yoki Bosh prokuraturaga murojaat qilishingiz mumkin.

DIQQAT!!!

- ❖ Yolg‘on xabar bergenlik uchun Jinoyat kodeksining 237-moddasida;
- ❖ Tuhmat qilganlik uchun Jinoyat kodeksining 139- moddasida;
- ❖ Tuhmat qilganlik uchun Ma’muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeksning 40-moddasida javobgarlik belgilangan hamda bu harakatlар javobgarlikni keltirib chiqaradi.

DIQQAT !!!

Pora berishga undash sifatida talqin qilinishi mumkin bo‘lgan iboralar:

- “masalani hal qilish qiyin, lekin hal qilsa bo‘ladi”;
- “kelishamiz”;
- “endi nima qilamiz”;
- “rahmatni nonga surtib bo‘lmaydi”;
- “to‘lovini o‘zimga bering”;
- “kuchliroq argumentlar kerak bo‘ladi”.

DIQQAT!!!

Quyidagi mavzularda suhbat olib borish pora berishga taklif deb tushunilishi mukin:

- Mansabdar shaxs yoki xizmatchining oylik maoshi kamligi, ayrim extiyojlarini qondirishi uchun pul mablag‘lari yetmayotganligi;
- Biror-bir mol-mulkni sotib olish yoki ma’lum bir xizmatdan foydalanish, biror manzilga turistik sayohatga borish niyati borligi;
- Mansabdar shaxs yoki xizmatchining qarindoshlari ishsiz yurganligi, ular pulga muhtojligi;
- Farzandlarini ta’lim muasasasiga joylashtirish zarurati va hokazo.

8. QAERGA MUROJAAT QILISH KERAK?

Yashash joyingizga yaqin joylashgan huquqni muhofaza qiluvchi organning hududiy bo‘linmalariga og‘zaki, yozma yoki elektron shaklda murojaat qilish mumkin:

KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHISH AGENTLIGI

Pochta xizmati orqali yuborish (Manzil: Toshkent sh., Yakkasaroytumani, Sh.Rustavili ko‘chasi, 8A); Telefon raqam (71) 202-04-00 (ichki raqam 505), Elektron manzil: www.anticorruption.uz, el.pochta: info@anticorruption.uz, antikor@exat.uz.

DIQQAT!!! “E-Anticor.uz” elektron platformasi orqali amalga oshiriladi

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI BOSH PROKURATURASI

Tuman, shahar, viloyat prokururasiga tashrif buyurib: (71) 232-10-07 yoki qisqaraqamlı 1007 Ishonchtelefoniga qo‘ng‘iroq qilish; ijtimiy tarmoqlar orqali **prokuratura.uz** Pochta xizmati orqali yuborish (Manzil: Toshkent sh., Ya.G‘ulomov ko‘chasi, 66-uy).

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI ICHKI ISHLAR VAZIRLIGI

Hududiy boshqarma va bo‘limlariga tashrif buyurib, shaxsan taqdim etish; Vazirlikning 1102 qisqa raqamlı Ishonch telefoniga qo‘ng‘iroq qilish; To‘g‘ridan-to‘g‘ri elektron shaklda murojaat qoldirish Pochta xizmati orqali yuborish (Manzil: Toshkent sh., Yu.Rajabiy ko‘chasi 1-uy indeks 100029);

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI ADLIYA VAZIRLIGI

Hududiy boshqarma va bo'limlariga tashrif buyurib, shaxsan taqdim etish;
Vazirlikning 1008 qisqa raqamli Ishonch telefoniga qo'ng'iroq qilish;
To'g'ridan-to'g'ri elektron shaklda murojaat qoldirish.
Pochta xizmati orqali yuborish (Manzil: Toshkent sh. Sayilgoh ko'chasi 5uy, indeks 100047).

BOSH PROKURATURA HUZURIDAGI IQTISODIY JINOYATLARGA QARSHI KURASHISH DEPARTAMENTI

Hududiy boshqarma va bo'limlariga tashrif buyurib, shaxsan taqdim etish;
71-233-1007 raqamli Ishonch telefoniga qo'ng'iroq qilish;
To'g'ridan-to'g'ri elektron shaklda murojaat qoldirish.
Pochta xizmati orqali yuborish (Manzil: Toshkent sh., Ya.G'ulomov ko'chasi, 39A-uy).

DIQQAT!!! Ushbu tashkilotlarga og'zaki, yozma yoki elektron shaklda murojaat qilish mumkin.

